

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан філологічного факультету
/Шумицька Г.В./
«» 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Науково-популярна журналістика»

Рівень вищої освіти: **другий (магістерський)**
Галузь знань: **06 «журналістика»**
Спеціальність: **061 «Журналістика»**
Предметна спеціальність: **061 «Журналістика»**
Освітня програма: **«Журналістика»**
Статус дисципліни: **дисципліна вільного вибору**
Мова навчання: **українська**

Ужгород 2021

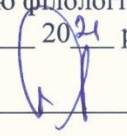
Робоча програма навчальної дисципліни «**Науково-популярна журналістика**» для здобувачів вищої освіти галузі знань 06 «Журналістика», спеціальності 061 «Журналістика», предметної спеціальності 061 «Журналістика», освітньої програми «Журналістика».

Розробник: Шебештян Я.М., кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики «УжНУ»

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри журналістики протокол № 7 від «5» березня 2021 р.

Завідувач кафедри Бідзіля ЮМ.

Схвалено науково-методичною комісією філологічного факультету протокол № 3 від «12» 03 2021 р.

Голова науково-методичної комісії Шаркань В.В.

© _____, 20__ р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 20__ р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4,5	Рік підготовки: перший	
Загальна кількість годин – 135		
Кількість модулів – 2	Семестр: другий	
Тижневих годин для денної форми навчання: 5 аудиторних – 54 / 16 самостійної роботи студента – 81		
	Лекції:	
	-	8
	Практичні (семінарські):	
	26	8
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	28	-
Форма підсумкового контролю: Колоквіум / науковий семінар	Самостійна робота:	
	81	119

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Науково-популярна журналістика**» є докладне ознайомлення зі специфікою науково-популярної медіаторчості, характерними ознаками якої є поєднання засобів наукового і публіцистичного функціональних стилів сучасної української літературної мови та превалювання серед інших інформативно-просвітницької функції; розвиток

і поглиблення журналістських навичок студента магістратури щодо підготовки науково-популярних медіатекстів.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ІК. Вироблення здатності до ефективного виконання нестандартних завдань проблемного, інноваційного характеру на основі професійних стандартів;

ЗК01. Здатність до критичного мислення, поглибленого наукового аналізу реалій масової комунікації, формулювання умовиводів із прогностичною метою.

ЗК02. На основі системних знань предметної галузі, вільного володіння фаховим терміноапаратом, вільна орієнтація в новітніх теоріях, концепціях, гіпотезах, здатність до їх філософської інтерпретації.

ЗК03. Високий рівень оволодіння засобами різних функціональних стилів (публіцистичного, наукового, офіційно-ділового тощо) державної мови.

ЗК04. Усвідомлення потреби постійного самовдосконалення, спроможність опрацьовувати сучасні наукові джерела різного типу, враховувати їх у своїй діяльності, прагнути до систематичного підвищення кваліфікації.

СК01. Здатність ефективно застосовувати ґрунтовні знання, фахову підготовку в інформаційнокомунікаційній галузі, сформований у процесі навчання науковий світогляд для розвитку соціуму, розв'язання складних проблем, здійснення наукової діяльності.

СК02. Здатність використовувати методiku, різні методи наукового пошуку, опрацювання, аналізу наукової інформації з різноманітних джерел; висувати гіпотези, формулювати концепції, теоретично обґрунтовувати явища масової комунікації; створювати якісний інтелектуальний продукт.

СК03. Уміння прогнозувати розвиток явищ, визначати перспективні наукові напрямки, тенденції розвитку журналістики в Україні та світі загалом.

Вивчення вибіркової дисципліни «**Науково-популярна журналістика**» надає студентам додаткові переваги й можливості щодо підготовки медіатекстів науково-популярного змісту, розвитку своїх дослідницьких і журналістських здібностей, реалізації власного творчого потенціалу.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Науково-популярна журналістика**» є опанування навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП) «Бакалавр».

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Науково-популярна журналістика**», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Володіти критичним мисленням, належно розв'язувати актуальні наукові й виробничі проблеми.	ПРН02
Уміти адекватно застосовувати увесь поняттєвий апарат, принципи, методи, форми сучасної теорії масмедіа та ґносеології під час осмислення складних питань, розв'язання прикладних і теоретичних завдань у галузі соціальних комунікацій.	ПРН04

Виробити навички наукового аналітика, експерта в галузі масмедіа.	ПРН07
---	-------

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Науково-популярна журналістика**»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Знання особливостей сучасної науково-популярної медіаторчості; розуміння сенсу і ролі просвітницької функції ЗМІ в умовах потреби підвищення інтелектуального рівня української аудиторії та необхідності культивування критичного мислення	ПРН02
Уміння аналізувати науково-популярні медіатексти, обирати актуальну наукову проблематику для популярного висвітлення, адекватно з журналістського та наукового поглядів її інтерпретувати, оптимально втілювати за допомогою ресурсів публіцистичного та наукового стилів.	ПРН04
Орієнтування в основних тенденціях сучасної науково-популярної медіаторчості, найбільш важливих аспектах для української аудиторії; розуміння перспективних науково-популярних тем.	ПРН07

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання з дисципліни «Науково-популярна журналістика» є: поточний контроль на лабораторних і практичних заняттях, контроль результатів опанування тем і виконання завдань, запланованих у межах самостійної й індивідуальної роботи (як-от: реферат, наукове есе, стаття, тези, доповідь на семінарі); підсумковий контроль здійснюється у формі модульної роботи та заліку. Серед методів навчання найважливішими є такі: 1) традиційні: вербальні (розповідь, пояснення, бесіда, навчальна дискусія), наочні (ілюстрування, демонстрування, метод самостійного спостереження студента), практичні (практичні роботи), проблемний, аналітико-синтетичний методи, індукція, дедукція, порівняння, узагальнення; 2) інтерактивні методи; 3) методи контролю і самоконтролю в навчальній діяльності.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виконання практичних завдань, захист індивідуальних робіт, рефератів.

Форма модульного контролю: колоквіум, науковий семінар.

Форма підсумкового семестрового контролю: залік.

Сума балів за всі види робіт обраховується у межах 100 балів як середнє арифметичне.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	40	100
10	10	10	10	10	10		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	40	100
10	10	10	10	10	10		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	6		7	
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)	7	40	7	40
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні				
Письмове тестування при тематичному оцінюванні				
Презентація				
Наукове есе/ реферат	1	10	1	10
Тези / стаття	1	10	1	10

Модульна контрольна робота	1	40	1	40
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Оцінка «відмінно» (А) виставляється, коли студент дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. При виконанні практичного завдання студент застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка «добре» (В) виставляється студенту, який повністю розкрив теоретичні питання на основі програмного та додаткового матеріалу. При виконанні практичних завдань студент застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка «добре» (С) виставляється студенту, який повністю розкрив теоретичні питання, а програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичні завдання виконані в цілому правильно, але мають місце окремі неточності.

Оцінка «задовільно» (D) виставляється, коли студент розкрив теоретичні питання, проте при викладенні програмного матеріалу допущені окремі помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається помилок через недостатнє розуміння програмного матеріалу.

Оцінка «задовільно» (Е) виставляється, коли студент неповністю розкрив теоретичні питання, відповідь містить суттєві помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається значних помилок, а виконання завдань викликає значні труднощі у студента.

Оцінка «незадовільно» (FX) виставляється студенту, який не розкрив теоретичні питання і не може виконати практичні завдання. Як правило такий студент виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.

Оцінка «незадовільно» (F) виставляється студенту, який не виконав навчальну програму або якийсь елемент її складової, має фрагментарні знання, які не дозволяють розкрити теоретичні питання і виконати практичні завдання. Такий студент не може викласти свою думку навіть на елементарному рівні. За результатами контролю знань студентів, дозволяється виставлення оцінки (без підсумкового іспиту) – «відмінно», «добре», та «задовільно». Студент має право підвищити оцінку, складаючи залік.

Шкала оцінювання: «відмінно» – А (90-100); «добре» – В (82-89), С (74-81); «задовільно» – D (64-73), Е (60-63); «незадовільно» – FX (35-59), F (0-34).

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковий семестровий контроль здійснюється у формі заліку та дає можливість визначити рівень засвоєння студентами теоретичних знань, практичних вмінь і навичок. Максимальна оцінка з підсумкового семестрового контролю становить 100 балів. Підсумок формується як середнє арифметичне з оцінок за всі передбачені програмою роботи. Студент, який на високому рівні опанував теоретичні положення, вміє оперувати термінами, критично оцінювати відповідні явища, виконав усі завдання, залучив при цьому значну кількість програмних і додаткових теоретичних розробок, адекватний емпіричний матеріал, заслуговує на оцінку «відмінно» (90-100); оцінка «добре» (В – 82-89, С – 74-81) виставляється студенту, який виконав усі завдання, однак не залучив додаткового теоретичного й фактичного матеріалу. На оцінку «задовільно» (D – 64-73, Е – 60-63) претендує студент, який засвоїв поняттєвий мінімум з дисципліни та виконав не менше 80% завдань; у випадку невиконання на належному рівні запланованих завдань студент отримує оцінку «незадовільно» (FX – 35-59, F – 0-34).

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Тема 1. Статус науково-популярної медіаторчості у сучасних ЗМІ.

Тема 2. Сенс просвітницької функції журналістики в умовах потреби підвищення інтелектуального рівня української аудиторії та необхідності культивування критичного мислення.

Тема 3. Основні ознаки науково-популярного тексту; обов'язкові компоненти науково-популярного твору.

Тема 4. Своєрідність актуалізації у медіатексті наукової проблематики основних форм та засобів пізнання (ідеї, проблеми, гіпотези, концепції);

Тема 5. Тематичний, інформаційний, логіко-поняттєвий, емоційно-експресивний компоненти науково-популярного тексту.

Тема 6. Типові особливості архітектонічного, композиційного й комунікативного компонентів сучасного журналістського науково-популярного твору.

Модуль 2

Тема 1. Стрижневі критерії та просторово-часові обставини добору актуальної наукової проблематики для популярного висвітлення.

Тема 2. Типові напрями й аспекти сучасної науково-популярної творчості; основні культуромовні вимоги.

Тема 3. Філософські засади, методика, методи науково-популярної діяльності журналіста.

Тема 4. Сильова контамінація як характерна ознака науково-популярного тексту; образне і необразне мовлення; значення метамови, актуалізація терміноодиниць різних галузей знань.

Тема 5. Види науково-популярних текстів за формою і способом реалізації.

Тема 6. Лінгвістичний аналіз науково-популярних медіаторів.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання:					
	Усього (денна/заочна)	у тому числі				
		лк	пр	лб	ідн-на роб.	сам-на роб. (денна/заочна)
2-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Статус науково-популярної медіаторчості у сучасних ЗМІ.	8	/2	2	2		4/6
Тема 2. Сенс просвітницької функції журналістики в умовах потреби підвищення інтелектуального рівня української аудиторії та необхідності	12		2	4		6/12

культивування критичного мислення.						
Тема 3. Основні ознаки науково-популярного тексту; обов'язкові компоненти науково-популярного твору.	10	/2	2	2		6/8
Тема 4. Своєрідність актуалізації у медіатексті наукової проблематики основних форм та засобів пізнання (ідеї, проблеми, гіпотези, концепції);	10		2	2		4/10
Тема 5. Тематичний, інформаційний, логіко-поняттєвий, емоційно-експресивний компоненти науково-популярного тексту.	14	/2	2	2		10/12
Тема 6. Типові особливості архітектонічного, композиційного й комунікативного компонентів сучасного журналістського науково-популярного твору.	14	/2	2	2		10/12
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	68	/8	12	14		40/60
Модуль 2						
Тема 7. Стрижневі критерії та просторово-часові обставини добору актуальної наукової проблематики для популярного висвітлення.	14		2/2	2		10/12
Тема 8. Типові напрями й аспекти сучасної науково-популярної творчості; основні культуромовні вимоги.	14		2/2	2		10/12
Тема 9. Філософські засади, методика, методи науково-популярної діяльності журналіста.	12		4	2		6/12
Тема 10. Стильова контамінація як характерна ознака науково-популярного тексту; образне і необразне мовлення; значення метамови, актуалізація терміноодиниць різних галузей знань.	10		2/2	4		4/8
Тема 11. Види науково-популярних текстів за формою і способом реалізації.	10		2/2	2		6/8

Тема 12. Лінгвістичний аналіз науково-популярних медіаторів.	9		2	2		5/9
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	67		14/8	14		41/59
Разом за семестр	135		26/16	28		81/119

6.3. Теми практичних, лабораторних, лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна (практичні/лабораторні)	Заочна (лекції/практичні)
1	Статус науково-популярної медіаторності у сучасних ЗМІ	2/2	2/
2	Сенс просвітницької функції журналістики в умовах потреби підвищення інтелектуального рівня української аудиторії та необхідності культивування критичного мислення	3/3	
3	Основні ознаки науково-популярного тексту	2/2	2/
4	Обов'язкові компоненти науково-популярного твору	2/2	
5	Тематичний, інформаційний, логіко-поняттєвий, емоційно-експресивний компоненти науково-популярного тексту	2/2	2/
6	Типові особливості архітектонічного, композиційного й комунікативного компонентів сучасного журналістського науково-популярного твору	2/2	2/
7	Стрижневі критерії та просторово-часові обставини добору актуальної наукової проблематики для популярного висвітлення	2/2	/2
8	Типові напрями й аспекти сучасної науково-популярної творчості; основні культуромовні вимоги	2/2	/2

9	Філософські засади, методика, методи науково-популярної діяльності журналіста	3/3	
10	Стильова контамінація як характерна ознака науково-популярного тексту; образне і необразне мовлення; значення метамови, актуалізація терміноодиниць різних галузей знань	3/3	/2
11	Види науково-популярних текстів за формою і способом реалізації	2/2	/2
12	Лінгвістичний аналіз науково-популярних медіатворів.	2/2	
Разом		27/27	8/8

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Гуманізм як філософське підґрунтя науково-популярної медіатворчості	10	10
2	Науково-популярна діяльність журналіста у контексті загальнолюдських, національних цінностей і суспільного блага	10	10
3	Д-р, проф. Іван Огієнко (о. Іларіон) про рідномовні обов'язки науковця і журналіста	10	10
4	Парадигма, стиль мислення, картина світу як поняття метатеоретичної, науково-дослідницької та практичної журналістської діяльності	10	20
5	Особливості новітнього просвітництва і роль сучасних ЗМІ	10	20
6	Лексичні, фраземні, словотвірні засоби реалізації науково-популярного тексту	10	20
7	Морфологічна та синтаксична своєрідність науково-популярних творів різних форм і способів реалізації	10	19
8	Типи аналізу науково-популярних текстів	11	10
	Разом	81	119

ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Дудик П. С. Стилїстика української мови. К.: Видавничий центр «Академія». 2005. 368 с.
2. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови. К.: Академвидав. 2007. 360 с. (*Альма-матер*)
3. Різун В.В. Теорія масової комунікації. К.: Просвіта. 2008, 260 с.
4. Москаленко А. Теорія журналістики. К: Експрес-об'ява. 1998. 334 с.
5. Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української мови. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан. 2000. 248 с.
6. Семеног О. М. Культура наукової мови. К.: Академвидав. 2010. 216 с. (*Альма-матер*)

Допоміжна література

1. Огієнко І. Наука про рідномовні обов'язки: Рідномовний катехизис для вчителів, робітників пера, духовенства, адвокатів, учнів і широкого громадянства. К.: АТ «Обереги». 1994. 72 с.
2. Пилинський М. М. Мовна норма і стиль. К.; Наукова думка. 1976. 288 с.
3. Пінкер С. Просвітництво сьогодні. Аргументи на користь розуму, науки та прогресу / пер. з англ. О. Любенко. К.: Наш формат. 2019. 560 с.
4. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування. К.: Знання. 2006. 291 с.
5. Семеног О. М. Культура наукової мови. К.: Академвидав. 2010. 216 с. (*Альма-матер*)
6. Причепій Є. М., Черній А. М., Чекаль Л. А. Філософія. К.: Академвидав, 2007. 592 с. (*Альма-матер*)
7. Українська науково-популярна книга кінця XIX – початку XX ст. як соціокультурний феномен: з історії виникнення та становлення / М. М. Люзняк. Л.: Атлас. 2000. 376 с.
8. Шаповалова Г. В., Шебештян Я. М. Гостримо перо. Основи журналістичнознавчих розвідок. Ужгород: Карпати. 2012. 168 с.
9. Шаповалова Г.В., Шебештян Я.М. Теоретико-практичні питання текстознавства. Ужгород: Гражда. 2016. 100 с.
10. Шебештян Я. М. Засади наукової роботи. Ужгород: Гражда. 2015. 56 с.
11. Шебештян Я. М. Культура мовлення. Ужгород: Гражда. 2015. 56 с.
12. Шебештян Я., Шаповалова Г. Науково-дослідницька та педагогічна практика студента вищої школи: зміст, засади, вимоги. Ужгород: Гражда. 2015.
13. Філософія: навчальний посібник / Л. В. Губерський, І. Ф. Надольний, В. П. Андрущенко та ін. К.: Вікар. 2006. 534 с.

Інформаційні ресурси в мережі інтернет

1. Культура усного наукового мовлення. URL: http://library.gnpu.edu.ua/books/Scientific%20language/Chapter%206/Part_1.htm
2. Мацько Л. І. та ін. Стилїстика української мови. URL: http://litmisto.org.ua/?page_id=7116
3. Українська мова: Енциклопедія. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Rusanivskyy_VM/Ukrainska_mova_Entsyklopedia/
4. Стилїстична диференціація української літературної мови. URL: <https://subject.com.ua/reference/mova/professional/7.html>
5. Типи сучасного публічного мовлення. URL: http://lib-net.com/content/10284_Tipi_sychasnogo_pyblichnogo_movlennya.html
6. Медіадослідження / Інститут розвитку регіональної преси. URL: <https://irrp.org.ua/tag/mediadoslidzhennya/>
- Методологія медіадосліджень. URL: <https://medialiteracy.zp.ua/mietodologhiia-miadoslidzhien/>